

Міщенко В. С.,

кандидат юридичних наук,

*науковий співробітник відділу проблем модернізації
господарського права та законодавства*

*Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»*

м. Київ, Україна

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ УТВЕРДЖЕННЯ ІДЕОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Післявоєнна відбудова країни має здійснюватися на засадах сталості та справедливості. У чинному українському законодавстві міститься багато посилань на принцип справедливості, проте, що саме за ними стоїть – це не конкретизується. Від того, які концепції соціальної справедливості будуть покладені в основу ідеології соціальної справедливості залежатиме те, які рішення будуть прийматися, та як буде будуватися стратегія та тактика повоєнної відбудови.

Підходи до визначення поняття «справедливість», а також до механізмів справедливого розподілу по-різному вбачаються прихильникам різних політичних доктрин. Соціальна справедливість часто розглядається як узагальнена моральна оцінка суспільних відносин, і один з основних загальнолюдських соціальних ідеалів, конкретне розуміння і зміст якого змінювалося протягом історії, і сьогодні немає єдиного розуміння його змісту. При визначенні соціальної справедливості найчастіше її співвідносять із соціальною рівністю, і в цьому контексті соціальна справедливість розуміється як міра рівності і нерівності в розподілі матеріальних і духовних благ у суспільстві, статусів і влади, а також у життєвому положенні різних суспільних груп [1, с. 106].

Провідною тенденцією еволюції ідеї справедливості в умовах сучасного світу є можливість обговорення умов справедливого розподілу соціальних благ на основі рівноправних відносин. Розвиток цивілізації, нові виклики людству потребують постійного оновлення концепції справедливості як у глобальних вимірах, так і стосовно реалії національного буття [2, с. 116].

Справедливість або несправедливість – це відчуття, яке людина переживає по відношенню до себе або інших осіб. Надання діям, явищам, подіям статусу «справедливих» є внутрішнім емоційним актом індивідуальної свідомості людини. Громадяни отримують інформацію

про стан справ у суспільстві, економіці, політиці тощо і роблять свої оцінки, спираючись на традиції й світогляд. Інтерес державної влади полягає у збереженні соціального спокою й обґрунтуванні для суспільства власного існування. Громадяни, які відчують, що живуть у справедливому суспільстві, краще відносяться до державної влади, яка, на їхню думку, створила такі умови. Жодна державна влада не припускає, що вона несправедливо відноситься до своїх громадян. Навпаки, вона розробляє й упроваджує в масову свідомість свою версію «соціальної справедливості» для запобігання соціальним конфліктам. Соціальна справедливість є такою, якою її усвідомлює суспільство. Мінлива природа суспільної свідомості накладає відбиток на розуміння критеріїв соціальної справедливості. Тому відсутність явних і прихованих конфліктів у суспільстві свідчить про дотримання принципів соціальної справедливості. Саме у створенні такого суспільного ладу полягає завдання державної влади [3, с. 11–12].

У науковій літературі розглядаються різні аспекти соціальної справедливості. У різні історичні періоди в кожній людській спільноті формувалося своє уявлення про справедливість, яке відображало суспільну й індивідуальну потребу у погоджених правилах взаємодії у сфері розподілу суспільних благ, прав і обов'язків суб'єктів по відношенню один до одного.

Історичний досвід свідчить, що у залежності від того, які соціокультурні цінності поділяли люди у певній країні, якою була специфіка їхнього менталітету та які історичні особливості супроводжували розвиток цих країн, формувалися різні уявлення про соціальну справедливість, а також встановлювались і різні моделі соціальної держави [4, с. 14]. Тому важливо зазначити, що соціальної справедливості поза часом і простором не буває.

Чи доречним можна вважати наявне у сучасному українському науковому середовищі розуміння соціальної справедливості принагідно до кола питань щодо повоєнного відновлення країни? Особливо у випадках, коли мова йде про шкоду та руйнування внаслідок військових дій. На нашу думку, нові складні виклики, як то військова агресія, з якими зустрілася Україна вимагають відповідних часу з рішень та змін. Отже, якою має бути нова Україна? Чи є шанс на розбудову суспільства на засадах справедливості та сталого розвитку? На наш погляд, виходячи зі складності соціально-економічної ситуації у країні в умовах війни, найбільш ефективним буде конкретизація поняття соціальної справедливості у чинному законодавстві (з урахуванням національних історичних вимог часу) та реалізація ефективної соціально-економічної політики держави задля післявоєнної відбудови країни.

Список використаних джерел:

1. Гриненко А. М. Соціальна справедливість як ключовий принцип у реалізації соціальної політики держави. *Наукові праці*. Випуск 99. Том 112. С. 104–107.
2. Євдокименко Р. І. Соціально-економічний зміст категорії «справливість» в умовах трансформації сучасного суспільства. *Проблеми соціальної роботи*. 2012. № 1(1). С. 114–122.
3. Кравцов О. О. Соціальна справедливість та її врахування в економічній політиці. *Економіка та підприємництво*. 2019. № 4(109). С. 8–12.
4. Пилипенко Г. М., Реліна І. Є. Соціальна справедливість у світовій економіці: одвічний конфлікт держави і ринку. *Економічний вісник*. 2017. № 4. С. 9–15.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-355-5-20>

Надрага В. І.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та міжнародних економічних
відносин
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Пекін А. Ю.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та менеджменту
Академії праці, соціальних відносин та туризму
м. Київ, Україна*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ВОЄННИЙ І ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

На даний час Україна перебуває в умовах воєнного стану, який було введено Указом Президента України № 64 від 24 лютого 2022 року на всій території держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України [1]. Наслідком введення воєнного стану є зміни, які відбулись в усіх сферах життєдіяльності суспільства